

Ik heb Flipje met veel genoegen gelezen — maar o, genoegen, genoegen, zijn er tegenwoordig geen oogenblikken te over waarin men alle genoeglijkheid zou kunnen haten? Ik weet, het is verboden voor een criticus, op zulke gedachten door te gaan, zij leiden tot onvergeeflijke onbillijkheid tegenover de onmiskenbare verdienste — en de charme niet te vergeten! — van een schrijver als Fabricius is. Ja! Maar wat nú, ná dit lieve Flipje? H.R.

JACOB HIEGENTLICH, *Onbewoonbare Wereld*, Laren, A. G. Schoonderbeek, zonder jaartal.

En dit dan? Een héél ander boek, voorwaar, dan Flipje! Een kreet om de onbewoonbaarheid der tegenwoordige wereld, een kreet (of kreten?) van afgrijzen, van hoon en smartelijk verzet tegen deze wereld, tegen haar sluwe en brute ploertigheid vooral! Ja, het is wél vreemd, dat ook dit mij niet geheel voldoen kan — doordat het ten slotte toch ook niet voldoende waarachtig en doordringend, niet in ontroering gedrenkt, niet groot en zwaar menscheijk genoeg is. Litteraire waarheid kan niet bewezen worden, zij moet ons overtuigen zonder eenig bewijs.

Hiegentlich — laat ik het er gauw bijvoegen — is mij in dezen roman enorm meegevallen. Zijn kleine verhaaltjes en schetsen, waarbij toch altijd veel treffends was, veel goeds (vooral vaak in de kleinste formaten) werden mij in den laatsten tijd toch wat te gezocht, te bedacht, en als aangestoken door het moderne, het verfijnde intellectualisme. Daarvan is in „Onbewoonbare Wereld” bijna geen spoor meer over. Dit is een boek van haat en mededoogen. Mededoogen met een verdrukte en miskende jeugd, een lief-teere dichterlijkheid, tot zelfvernietiging gebracht vóór zij zich eenigszins uitleven kon. De jonge Ludo van Thorn heeft ons heele hart — maar zijn brutale vader, die als een afgrijselijke mensch-aap door het boek spookt, is er de eigenlijke hoofdpersoon van, de ploert merk 1937, die toch goddank genoeg menscheijkheid vertoont om ons blijvend te interesseeren. Andere figuren in dit boek mogen soms even iets overdrevens, iets caricaturigs hebben gekregen, deze gorilla is fel naar het leven geteekend en overrompelend van overtuigende kracht.

Hiegentlich is er al schrijvende ook meer en meer ingekomen, er is stijging in zijn boek, vreemd genoeg tot aan het laatste hoofdstuk, dat weer in eens vrijwel journalistiek, bijna ontroeringloos is neergeschreven.

Dit is de fout van Hiegentlich, hij schrijft te veel als hij ongeïnspireerd is — en toch nog wel wat kán, helaas! — hij geeft zich niet altijd volkomen. Bij zijn grooten en gerechtvaardigden afschuw — die ik ten minste geheel-en-al deel — van onze ignobel verpolitiekte wereld, moest hij trachten nog een anderen afkeer in zich aan te fokken, n.l.: van een pen die enkel intellect en inkt afgeeft en bedenkseltjes neerschrijft, waar wij hongeren naar sterke en diep ontroerde visie.